

Genelle?tirilmi? Probleml? ?nternet Kullan?m ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Genelle?tirilmi? Probleml? ?nternet Kullan?m ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22219>

Özet

Genelleştirilmiş Problemlenmiş İnternet Kullanım Ölçeği 2 (GPIUS2), orijinal olarak problemlenmiş internet kullanımı ölçmek amacıyla geliştirilmiş kapsamlı bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması, Cano-ullar-Ayazseven ve Cenkseven-Önder (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, bireylerin interneti aşırı, kontrolsüz ve olumsuz sonuçlara yol açacak şekilde kullanma eğilimlerini çok boyutlu olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Uyarılma çalışması, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu, yapısal geçerliliğini ve güvenilirliğini araştırmış ve orijinal ölçeğin faktör yapısının korunduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Genelleştirilmiş Problemlenmiş İnternet Kullanım Ölçeği, GPIUS2, Problemlenmiş İnternet Kullanımı, İnternet Bağımlılığı, Uyarılma, Psikometrik Özellikler, Türkiye

Yazarlar

Özge Cano-ullar Ayazseven, Figen Cenkseven-Önder

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin internet kullanım alışkanlıklarının problemlenmiş internet kullanımı boyutlarına ne ölçüde uyduğunu belirlemektir. Ölçek, sadece kullanım süresini değil, aynı zamanda kullanım bilişsel ve davranışsal sonuçlarını da değerlendirerek, risk altındaki bireyleri veya klinik müdahale gerektiren durumları tespit etmeye yardımcı olmayı hedefler. Türkçeye uyarılma çalışması ise, GPIUS2'nin Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Yapı

Genelleştirilmiş Problemlenmiş İnternet Kullanım Ölçeği 2 (GPIUS2), problematic internet kullanımı tek bir skor yerine, genellikle dört veya beş temel faktör altında inceleyen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Orijinal ölçek genellikle şu temel boyutları ölçer:

Tercih Edilen Çevrimiçi Sosyal Etkileşim (Preference for Online Social Interaction - POSI):

Yüz yüze etkileşim yerine çevrimiçi iletişimi tercih etme eğilimi.

Duygu Durumu Düzenleme (Mood Alteration): İnterneti duygusal durumları değiştirmek, olumsuz duygulardan kaçmak veya stresi azaltmak için kullanma.

Zorunlu Kullanım/Kontrol Kaybı (Compulsive Use/Loss of Control): İnternet kullanımı kontrol edememe veya azaltma çabalarının başarısızlıkla sonuçlanması.

Negatif Sonuçlar (Negative Outcomes): Aşırı internet kullanımı akademik, mesleki veya

sosyal yaşamda yarattığı olumsuz etkiler.

Türkçe uyarlama çalışması bu çok boyutlu yapıyı destekleyerek, problemler internet kullanımı karmaşık doğasını kültürel bağlamda da geçerli kılmaktadır.

Geçerlik

Canoğulları-Ayazseven ve Cenkseven-Önder (2019) tarafından yürütülen uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Çalışma, ölçeğin orijinal yapısına uygun olan çok boyutlu faktör yapısının Türk örnekleminde de iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir. Bu, ölçek maddelerinin kuramsal olarak ölçmesi beklenen yapılar bağlamında bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Geçerlik çalışmaları ayrıca, GPIUS2 skorları, kuramsal olarak ilişkili olması beklenen diğer psikolojik yapılarla (örneğin, depresyon, yalnızlık veya diğer bağımlılık eğilimleri) beklenen yönde anlamlı korelasyonlar gösterdiğini de içerebilir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliliği, genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Uyarlama çalışması sonuçları, ölçeğin genelinde ve alt faktörlerinde yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu rapor etmiştir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü ve dolayısıyla elde edilen skorların güvenilir olduğunu göstermektedir. Orijinal çalışmada spesifik değerler belirtilmese de, uyarlama çalışmaları genellikle .80 ve üzeri değerler elde edilmektedir.

Faktör Analizi

Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği 2'nin Türkçe'ye uyarlanması sırasında uygulanan doğrulayıcı faktör analizi (DFA), ölçeğin çok boyutlu yapısının desteklediğini göstermiştir. Bu analiz, ölçeğin farklı problemler internet kullanımı bileşenlerini ayırt etme yeteneğini teyit eder. GPIUS2'nin yapısal modelinin, Türk öğrencilerin oluşturduğu örnekleme kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu doğrulanmıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin kültürel adaptasyon sürecinin bağlamı olduğunu ve orijinal yapısının korunarak Türkçede kullanılabilirliğini göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme (Örneğin: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Population Group: Ergenler ve Yetkinler (Özellikle üniversite öğrencileri üzerinde geçerlenmiştir.)

Age Group: 18 yaş ve üzeri (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır.)

Population Details: Üniversite öğrencileri ve genel yetkin popülasyon.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği.

Anahtar Kelimeler

GPIUS2, Çevrimiçi Sosyal Etkileşim, Duygu Durumu Düzenleme, Kontrol Kaybı, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama çalışmasında ORCID bilgisi belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: canogullari.ozge@gmail.com

Correspondence Address: Özge Canoğulları Ayazseven (Sorumlu Yazar)

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2019

Ücretler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ek olarak, ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

Orijinal PDF: [genellestirilmis-problemler-internet-kullanim-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Canoğulları-Ayazseven, Ö. ve Cenkseven-Önder, F. (2019). Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1540-1565. DOI: [10.26466/opus.529016](#)

Orijinal Ölçek Kaynağı (Caplan, S. E. tarafından geliştirilen GPIUS2 temel alınmıştır).

Genelleştirilmi? Probleml? İnternet Kullan?m Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?iştirilmemelidir. Ölçek maddeleri bu kaynaktan do?rudan sa?lanmam??t?r; maddeler, yukarıda ba?lant?s? verilen PDF dosyas?nda mevcuttur.

Bu ölçe?e ait maddeler ve derecelendirme bilgileri için uyarlama çal??mas?n?n tam metnine ve yukarıda belirtilen PDF doküman?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM